

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רה סעיף א

על הירקות מברך בורא פרי האדמה, ^(א) ואפילו בשלם; וכן כל פירות ^(ב) וקטניות שטובים חיים ומבושלים, מברך עליהם לאחר בישולם כברכתם הראויה להם קודם שיבשל; אבל קרא וסילקא וכרוב וכיוצא בהם, שטובים מבושלים ^(ג) יותר מחיים, כשהם חיים מברך שהכל, ^(ד) לאחר בישולם בורא פרי האדמה; ותומי (פ' שומים) וכרתי (פ' פורט בלע"ז) ^(ה) כשהם חיים, בורא פרי האדמה; לאחר שבישלם, שהכל. הגה: ^(ו) דמחשבי נשתנו לגריעותא, אפילו בשלם עם בשר ונשתבחו אין השבה ^(ז) מצד עצמן אלא מחמת הבשר שבהם (ה"י פ' כיצד מברכין).

משנה ברורה

- (א) ואפילו בשלם - ומיירי שטובים לאכול בין חיים בין מבושלים וכדמסיים אח"כ גבי פירות וקטניות:
- (ב) וקטניות - ודוקא שאוכלן בעודם לחים אבל קטניות ופולין יבשים אין דרכן של ב"א לאכלן חיים אלא מבושלים לפיכך האוכלם חיים מברך שהכל ועיין בסימן ר"ד סק"ט במ"ב:
- (ג) יותר מחיים - מלשון זה משמע דאף כשהם טובים חיים ג"כ כיון שהם יותר טובים כשהם מבושלים מברך שהכל ומ"מ אם דרך רוב ב"א לאכלם ג"כ כשהם חיים מברך בפה"א:
- (ד) ולאחר בישולם וכו' - וה"ה אם הם כבושים או מלוחים ודרך בני אדם לאכלם עי"ז כשהם חיים מברך בפה"א ולפ"ז מה שקורין קרוי"ט כשכבשן ונעשו חמוצים מברך עליהן בפה"א אף כשהם חיים אבל אם לא כבשן ואכלן חיים שהכל מבושלין בפה"א. שלאטי"ן מעורב עם שמן וחומץ בפה"א אף בחיין. וכ"ז כשלא אכלם תוך הסעודה [אחרונים] ואם אוכל השלאטין עם בשר נעשה טפל להבשר [פמ"ג]:
- (ה) כשהם חיים בפה"א - כתבו האחרונים דדוקא בשומים רכים דאז דרך בני אדם לאוכלן חיים אבל שומים שהזקינו שהם חריפים מאד ואינו ראוי לאוכלן חי [בלא פת] אם אכלו מברך שהכל וכן בבצלים דינא הכי דאם אוכלן רכים בפה"א הזקינו שהכל ועיין בשע"ת שמצדד לומר דאפילו רכים אינו מברך בפה"א רק במדינות שדרך לאוכלן רכים בלא פת אבל במדינותינו שלעולם אין דרך בנ"א לאכול שומים ובצלים חיים אף כשהם רכים בלא פת אין מברך עליהם אלא שהכל וכן מצדד בנשמת אדם לברך שהכל. וע"ש עוד בשע"ת שכתב דבמבושלים בין שומים ובצלים רכים ובין כשהזקינו לעולם אינו מברך אלא שהכל ואפילו בישלן עם בשר:
- (ו) דמחשבי נשתנו לגריעותא - ומשמע מהאחרונים דה"ה בבצלים מבושלים וכן בירק שקורין זערזי"ך או מה שקורין טראה"ן ונראה דדוקא כשבישל הבצלים בתבשיל עם מים כנהוג אבל מה שדרך לעשות מאכל מבצלים לבד שמבשלין אותן בישול רב עד שמצטמקין וטובין ויפין לאכילה יוכל לברך עליהן בפה"א דהרי הם משתנים לעלויא ע"י בישול הרב:
- (ז) מצד עצמן - עיין באחרונים שכתבו דאם היה מבשל ירקות עם בשר [או שטגנן בשומן] שכוונתו ודאי לאכול גם הירקות עצמן בודאי צריך לברך עליהן בפה"א אפילו אם טבע אותן הירקות להשתנות לגריעותא כשמבשלין בלא בשר ושאני הכא דלא ניתנו שומים בתוך הקדרה בשביל עצמן רק כדי ליתן טעם בהבשר אלא דממילא מקבלין הם ג"כ הטעם מהבשר ונשבחו ע"כ מברך עליהן רק כברכת הבשר. ולפ"ז אם טיגן בצלים בשמן או בחמאה כדי להשביחן מברך עליהן בפה"א דהרי הבצלים נשתנו לעלויא ע"י הטיגון והם העיקר אצלו וה"ה כל כה"ג: